

הלכות מלוה ולוה פרק ב

א. מי שיש עליו חובות הרבה כל שקדם חובו, גובה תחלה, בין מן הלוה עצמו, בין מן הלקוחות. ואם קדם האחרון וגבה מוציאים מידו, שכל שקדם חובו זכה.

ב. במה דברים אמורים, בקרקעות שהיו לו בעת שלוה. אבל הקרקעות שקנה אחר שלוה מבעלי חובות הרבה אף על פי שכתב לכל אחד מהן שאני עתיד לקנות משעבד לך אין בהן דין קדימה, אלא יד בלן שווין; וכל שקדם וגבה זכה, אף על פי שהוא אחרון.

ג. לוה וכתב לו שאני עתיד לקנות משעבד לך, ואחר כך קנה שדה, וחזר ולוה מאחר הרי השדה משעבדת לראשון, והוא קודם לגבות. וכן אפלו היו מאה.

ד. אין דין קדימה במטלטלין; אלא כל שגבה מהן זכה, אף על פי שהוא אחרון. קדם אחד משאר אדם ותפס מן המטלטלין שלוה, כדי לזכות בהן לאחד מבעלי חובות לא זכה: שכל התופס לבעל חוב במקום שיש עליו חוב לאחרים, לא קנה. אבל אין עליו חוב לאחרים, קנה לו.

ה. וכן אם אמר לו הלוה, זכה בחפץ זה לפלוני, או תן מנה זו לפלוני זכה לו; ואין אחד מבעלי חובות יכולין לגבות מאלו המטלטלין, שפבר זכה בהן אחר.

ו. שטרות שזמן כלן יום אחד, או שעה אחת במקום שכותבין שעות כל שקדם מהן וגבה, בין קרקע בין מטלטלין זכה. באו כלן ביחד לגבות, וכן בעלי חובות שכל אחד מהן קודם לזמן חברו שבאו לגבות מן המטלטלין שהרי אין בהן דין קדימה, או שבאו לגבות מקרקע שקנה הלוה לאחר שלוה מן האחרון שבהן, ואין בנכסים כדי שיגבה כל אחד מהן את חובו מחלקין ביניהן.

ז. כיצד חולקין: אם כשיתחלק המזון הנמצא על מנינם, יגיע לפחות שבהן כשעור חובו או פחות ממנו חולקים לפי מנינם בשווה. ואם יגיע לפחות שבהם יותר על חובו חולקים מכל המזון ביניהם כדי שיגיע לפחות שבהם כשעור חובו, וחוזרין הנשארים מבעלי חובות וחולקין היתר ביניהן בדרך הזאת.

ח. כיצד: היו שלושה חובו שלוה מנה, ושלוה מאתים, ושלוה שבע מאות אם היה כל הנמצא שם שלוש מאות, נוטלין מאה מאה; וכן אם נמצא שם פחות משלוש מאות, חולקין בשווה.

ט. נמצא שם יתר על שלוש מאות חולקין שלוש מאות בשווה, ויסתלק בעל המאה; ושאר המזון חולקין אותו השנים על אותו הדרך. כיצד: נמצאו שם חמש מאות או פחות חולקין שלוש מאות בשווה, ויסתלק האחד; וחוזרין וחולקין המאתים או הפחות בשווה, ויסתלק השני.

י. נמצאו שם שש מאות חולקין שלוש מאות בשווה, ויסתלק בעל המנה; וחוזרין וחולקין המאתים בין השנים בשווה, ויסתלק בעל המאתים; ונותנין המאה הנשארים לבעל השבע מאות, ונמצא בידו שלוש מאות בלבד. ועל דרך זו חולקין אפלו הן מאה, כשיבואו לגבות כאחת. ויש מן הגאונים שהורה שחולקין לפי ממונם.

יא. ראובן ושמעון, לכל אחד משניהם שטר חוב על לוי ראובן
שטרו בחמשה בניסן, ושמעון שטרו בניסן סתם, והרי יש ללוי
שדה שאינה כדי חוב שלשניהם מורידין לתוכה ראובן, שמא
שטרו שלשמעון בסוף ניסן היה.

יב. וכן אין שמעון יכול לטרף מאיר ואלף, שהרי הלוקח אומר
לו, שמא באחד בניסן הוא זמנו שלשטרך, והרי שדה בת חורין
שתגבה אותה, ויבוא ראובן שהוא אחר זמנך, והוא שיש לו
לטרף ממנו. לפיכך אם כתבו הרשאה זה לזה, טורפין מאיר
ואלף מכל צד. והוא הדין בראובן ושמעון שמכר להן לוי שדה
אחת בשני שטרות, שטרו שלזה בחמשה בניסן, ושטרו שלזה
בניסן סתם.